

CONSILIUL ECONOMIC ȘI SOCIAL

Str. Dimitrie D. Gerota nr. 7-9, sector 2, București, cod poștal: 020027

Telefoane: 021.310.23.56, 021.316.31.34

Fax: 021.316.31.31

021.310.23.57, 021.316.31.33

Cod fiscal: 10464660

E-mail: ces@ces.ro

www.ces.ro

Membru fondator al Asociației Internaționale a Consiliilor Economice și Sociale și Instituțiilor Similare (AICESIS)

Membru al Uniunii Consiliilor Economice și Sociale și Instituțiilor Similare Francofone (UCESIF)

„Consiliul Economic și Social este organ consultativ al Parlamentului și al Guvernului în domeniile de specialitate stabilite prin legea sa organică de înființare, organizare și funcționare.” (Art. 141 din Constituția României revizuită)

Nr. 4216/17.06.2026

AVIZ

**referitor la propunerea legislativă pentru modificarea
art.616 din Legea nr.134/2010 privind Codul de procedură
civilă și completarea Ordonanței Guvernului nr.26/2000
cu privire la asociații și fundații (b351/03.06.2026)**

În temeiul art. 2 alin. (1) din Legea nr. 248/2013 privind organizarea și funcționarea Consiliului Economic și Social, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și art. 11 lit. a) din Regulamentul de organizare și funcționare, Consiliul Economic și Social a fost sesizat cu privire la avizarea *propunerii legislative pentru modificarea art.616 din Legea nr.134/2010 privind Codul de procedură civilă și completarea Ordonanței Guvernului nr.26/2000 cu privire la asociații și fundații (b351/03.06.2026)*.

CONSILIUL ECONOMIC ȘI SOCIAL

În temeiul art. 5 lit. a) din Legea nr. 248/2013 privind organizarea și funcționarea Consiliului Economic și Social, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în ședința din data de 17.06.2026, desfășurată online, conform prevederilor Hotărârii Plenului nr.86/17.05.2022, avizează **FAVORABIL** prezentul proiect de act normativ, cu următoarele **observații**:

- referitor la Art. I, care vizează modificarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, considerăm că este necesară completarea art. 616 alin. (1) și cu organizațiile constituite în baza Legii nr. 367/2022 privind dialogul social, cu modificările și completările ulterioare, având în vedere că și acestea sunt organizații non-profit și dețin specialiști care să poată desfășura această activitate, cu atât mai

mult cu cât aceste organizații sunt parteneri sociali și sunt implicate în tot ceea ce înseamnă stabilitatea și dezvoltarea socio-economică;

- pentru respectarea garanțiilor constituționale, este necesar ca extinderea sferei entităților care pot organiza arbitraj instituționalizat să fie însoțită de reguli clare privind condițiile de organizare și funcționare. Simpla calitate de asociație, fundație sau federație legal constituită nu este suficientă, prin ea însăși, pentru a garanta imparțialitatea, independența, competența și neutralitatea unei jurisdicții arbitrale permanente;
- o observație importantă privește riscul proliferării unor structuri arbitrale insuficient reglementate, organizate de entități private fără garanții adecvate privind lista arbitrilor, procedura de numire, conflictele de interese, taxele arbitrale, publicitatea regulilor procedurale, incompatibilitățile, răspunderea și controlul intern. Pentru a proteja părțile, legea trebuie să prevadă standarde minime aplicabile tuturor instituțiilor arbitrale, indiferent de forma juridică a entității care le organizează;
- de asemenea, este necesar să se precizeze expres că arbitrajul poate privi numai litigii arbitrabile potrivit legii și numai în baza unei convenții arbitrale valabile, libere și neechivoce. Nu trebuie permisă transformarea arbitrajului într-un mecanism impus părții mai slabe prin clauze abuzive, contracte de adeziune sau condiții generale pe care aceasta nu le-a negociat efectiv;
- din perspectiva protecției părților vulnerabile, trebuie analizat cu atenție raportul dintre arbitraj și litigiile care implică persoane fizice, consumatori, salariați, beneficiari ai unor servicii sociale, persoane cu dizabilități sau alte categorii aflate într-o poziție de inferioritate economică ori informațională. În asemenea situații, consimțământul la arbitraj trebuie să fie real, informat și liber exprimat, iar legea trebuie să prevină eludarea garanțiilor oferite de instanțele judecătorești;
- totodată, este necesară clarificarea relației dintre arbitrajul organizat de asociații, fundații și federații și scopul nepatrimonial al acestor entități. Faptul că activitatea arbitrajului instituționalizat nu are caracter economic și nu urmărește obținerea de profit este o precizare utilă, dar nu elimină necesitatea reglementării taxelor arbitrale, a modului de utilizare a sumelor încasate, a transparenței financiare și a separării activității arbitrale de alte activități ale entității organizatoare;
- din perspectiva dreptului la un proces echitabil, regulamentele arbitrale trebuie să garanteze contradictorialitatea, dreptul la apărare, egalitatea armelor, posibilitatea administrării probelor, imparțialitatea tribunalului arbitral, motivarea hotărârii și comunicarea actelor procedurale. Aceste garanții trebuie să fie prevăzute în mod real,

nu doar formal, iar părțile trebuie să aibă acces facil la regulamentul arbitral înainte de încheierea convenției arbitrale;

- de asemenea, este necesară instituirea unor condiții minime privind publicarea regulamentului arbitral, a taxelor, a procedurii de desemnare a arbitrilor, a regulilor privind incompatibilitatea și abținerea, precum și a unei proceduri de verificare a conflictelor de interese. În lipsa acestor garanții, există riscul afectării încrederii publice în arbitraj și al apariției unor litigii suplimentare privind validitatea convențiilor arbitrale sau a hotărârilor pronunțate;
- o atenție specială trebuie acordată independenței arbitrilor față de entitatea care organizează arbitrajul și față de eventualii membri, finanțatori sau parteneri ai acesteia. Asociațiile, fundațiile și federațiile pot avea interese instituționale, profesionale sau sectoriale, iar arbitrajul organizat de acestea trebuie să evite orice aparență de favorizare a membrilor ori a persoanelor apropiate organizației;
- din perspectiva securității juridice, este necesar ca legea să clarifice dacă asociațiile, fundațiile și federațiile pot organiza arbitraj pentru orice litigiu arbitral sau numai pentru litigii din domeniul lor de activitate ori în legătură cu scopul prevăzut în actul constitutiv și statut. O sferă nelimitată poate crea incertitudine și poate favoriza apariția unor entități arbitrate fără specializare reală, în timp ce o limitare rezonabilă la domeniul de competență al organizației poate susține calitatea și legitimitatea arbitrajului;
- de asemenea, trebuie clarificat regimul răspunderii entității organizatoare și al arbitrilor în cazul încălcării obligațiilor procedurale, conflictelor de interese, administrării defectuoase a procedurii sau perceperii unor taxe nejustificate. Părțile trebuie să aibă la dispoziție mecanisme efective de remediere, fără ca arbitrajul să devină un spațiu procedural lipsit de control;
- în ceea ce privește completarea Ordonanței nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații, cu modificările și completările ulterioare, este necesar ca posibilitatea organizării arbitrajului instituționalizat de către asociații, fundații și federații să fie corelată cu scopul nepatrimonial al acestora, cu obligațiile de transparență financiară și cu interdicția distribuirii profitului. Taxele arbitrale trebuie să acopere costurile de organizare și administrare, nu să devină o sursă de activitate economică incompatibilă cu regimul juridic al entităților nonprofit;
- în concluzie, propunerea legislativă urmărește un scop legitim, respectiv dezvoltarea arbitrajului instituționalizat și diversificarea mecanismelor alternative de soluționare a litigiilor, prin posibilitatea organizării acestora și de către asociații, fundații și federații legal constituite. Măsura poate contribui la degrevarea instanțelor și la

soluționarea specializată a unor litigii, cu condiția respectării garanțiilor procesuale fundamentale, însă este necesar a se lua în considerare necesitatea reglementării unor standarde minime privind independența, imparțialitatea, transparența, taxele arbitrale, conflictele de interese, protecția părților vulnerabile, caracterul liber al convenției arbitrale și controlul judecătoresc efectiv.

Președinte,
Sterică FUDULEA